

Jamie Ford

Sanger til Willow Frost

*Oversatt fra engelsk av
Monica Carlsen*

GYLDENDAL

Originaltittel: *Songs of Willow Frost*

Copyright © 2013 by James Ford
Norsk utgave © Gyldendal Norsk Forlag AS 2014
Kart © 2013 by David Lindroth, Inc.
All rights reserved

www.gyldendal.no

Første gang utgitt av
Ballantine Books, New York 2013

Printed in Litauen
Trykk/innbinding: UAB PRINT-IT
Sats: Type-it AS, Trondheim 2013
Papir: 70 g Holmen Book Cream 1,6
Boken er satt med Minion 11/13,5 pkt.
Omslagsdesign: theBookDesigners
Omslagsfoto: Alex Mares-Manton / Asia Images / Corbis / NTB Scanpix

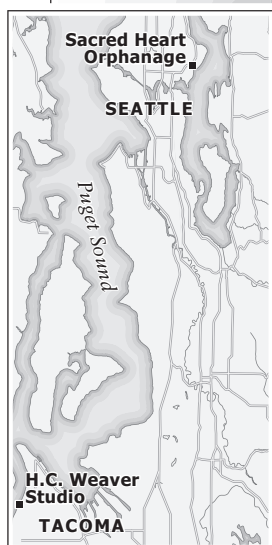
ISBN 978-82-05-45772-0
ISBN 978-82-525-8314-4 (Bokklubben)

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.
Se www.gyldendal.no/miljo

*Denne boken er til moren min,
som jeg ringte til hver lørdag kveld.*

I lost the angel who gave me summer
the whole winter through.
I lost the gladness that turned into sadness,
When I lost you.

– Irving Berlin, 1912

Sacred Heart

(1934)

William Eng våknet av at det smalt i et lærbelte og knirket i de rustne fjærene under den tynnslitte madrassen i sengen fra hærens overskuddslager. Han åpnet ikke øynene, men ble liggende og lytte til de bare føttene til engstelige barn som tasset over det kalde tregulvet. Han hørte raslingen i sengetøy som ble slått til side, som når passatvinden fyller duken i et seil. Og dermed drev han som vanlig på fantasiens befriende bølger et annet sted – samme hvor, bare det var bort fra barnehjemmet Sacred Heart, drevet av Misjonssøstrene av Jesu hellige Hjerte, der søstrene hver morgen inispiserte lakenene og ga sengevæterne noen rapp med beltet.

Han ville ha satt seg opp hvis han kunne, stilt seg i givakt ved foten av sengen som de andre, men hendene hans var bokstavelig talt bundet til sengerammen.

«Jeg sa jo at det ville hjelpe,» sa søster Briganti til et par medarbeidere med mørk hud som virket enda mørkere mot de stivede, hvite draktene.

Søster Brigantis teori var at sengevætingen skyldtes at guttene fiklet med seg selv under dynen. Hun hadde derfor begynt å knytte guttenes sko til håndleddene deres når de la seg om kvelden. Da det ikke hjalp, bandt hun håndleddene deres til sengene.

«Det er et mirakel,» sa hun mens hun kjente på det tørre lakenet mellom Williams ben. Han så på henne mens hun korset seg, nølte litt og snuste på fingrene sine, som om hun lette etter bevis hun ikke kunne avdekke med øynene eller hendene. *Amen*, tenkte William da det gikk opp for ham at sengen hans var tørr. Han visste at søster Briganti som barnehjemsbarn hadde måttet lære å være forberedt på det verste. Og hun ble sjelden eller aldri skuffet.

Etter at guttene var sluppet løs, det siste av de syndende barna var behørig straffet og gråten hadde stilnet, kunne William omsider gå og vaske seg før frokost. Han betraktet den lange raden av helt like tannbørster og vaskekluter som hang fra sine respektive kroker. I går kveld hadde det vært førti, men nå manglet ett sett, og ryktene om hvem rømlingen kunne være, begynte øyeblikkelig å svirre blant guttene.

Tommy Yuen. William visste svaret allerede mens han lot blikket gli over vaskerommet uten å få øye på et ansikt som lignet hans eget. *Tommy må ha stukket av i løpet av natten. Det betyr at jeg nå er den eneste kinesiske gutten på Sacred Heart.*

Vemodet og ensomheten han ellers ville ha følt, ble dempet av at han denne morgenen hadde sluppet å smake beltet, og ble oppveid av de andre guttenes forventningsfulle smil mens de vasket ansiktene sine.

«Gratulerer med dagen, Willie,» sa en fregnet gutt i forbifarten. Andre sang eller plystret fødselsdagssangen. Det var den 28. september 1934, Williams tolvte fødselsdag – ja, faktisk alle guttenes fødselsdag – fordi det visstnok var mye lettere å holde styr på feiringen på denne måten.

Våpenstillstandsdagen ville passet bedre, tenkte William. Ettersom noen av de største barna på Sacred Heart hadde mistet fedrene sine i den store krigen, eller kanskje den 29. september – den svarte tirsdagen som innvarslet depresjonen. Tallet på

barnehjemsbarn var tredoblet siden det økonomiske krakket. Men søster Briganti hadde valgt datoen for innsettelsen av den høyverdige pave Leo 12. som den nye dagen alle skulle feire på, en felles fødselsdag, som ville by på en tur med sporvognen fra Laurelhurst til sentrum, der guttene ville få utdelt hver sin sølvmynt å bruke hos godteselgeren før de ble tatt med for å se en lydfilm på kinoen Moore Theatre.

Men det beste av alt, tenkte William, er at på fødselsdagen vår, og bare på fødselsdagen vår, får vi lov til å spørre om mødrene våre.

Fødselsdagsmessen var alltid årets lengste, enda lengre enn midnattsmessen på julaften – i hvert fall for guttene. William prøvde å sitte i ro på kirkebenken mens fader Bartholomew prekte i det vide og det brede om jomfru Maria, som om hun kunne avlede guttene fra den store dagen. Jentene satt på den andre siden av midtgangen, og enten brydde de seg ikke om at det var guttenes ene, årlige dag ute, eller så var de grønne av misunnelse. Enten det var sånn eller slik, bidro prekenen om jomfru Maria bare til å forvirre de minste, nyere beboerne, hvorav de fleste ikke egentlig var foreldreløse – i det minste ikke på den måten lille Annie ble fremstilt på radio og i tegneseriene i søndagsavisene. I motsetning til den vesle krølltoppen som muntert hvinte «Å, fy fillern!» for hver minste lille ting, befant foreldrene til de fleste ungene på Sacred Heart seg fremdeles der ute et eller annet sted. Men uansett hvor de var, hadde de ikke kunnet sørge for at barna fikk mat eller sko på bena. *Det var slik Dante Grimaldi havnet her*, mintes William mens han så seg om i kapellet. Etter at Dantes far omkom i en tømmerhugstulykke, hadde moren bedt ham vente på henne i leketøysavdelingen Wonder Store i det store varemagasinet Woolworth's på Third Avenue – men hun kom aldri tilbake.

Den siste gangen Sunny Seksfoldig Drapsmann så moren sin, var i barneavdelingen på det nye Carnegie-biblioteket i Snohomish, mens Charlotte Rigg satt i regnet på marmortrappen til St. James-katedralen da de fant henne. Ifølge ryktene hadde bestemoren tent et lys for henne, og til og med gått til skrifte, før hun smøg seg ut gjennom en sidedør. Så var det de andre, de heldige. Mødrene kom og undertegnet på dokumenter med flere blåpapirkopier, overlot omsorgen for barna til søstrene på Sacred Heart eller på St. Paul Infants' Home i nabobygningen. Det var bestandig løfter om å komme tilbake på besøk etter en uke, og det hendte at de gjorde det, men det var vanligere at uken ble til en måned, noen ganger et år, noen ganger *for alltid*. Og likevel, alle disse mødrene hadde lovet (foran søster Briganti og Gud) at de en dag skulle komme tilbake.

Da William etter altergangen stilte seg i kø utenfor skolekontoret sammen med de andre guttene, hadde han fortsatt en smakløs oblat klistret til ganen. Hvert år vurderte moder Angelini, priorinnen på Sacred Heart, guttenes legemlige og åndelige sunnhet. Hvis de kom helskinnet fra inspeksjonen, fikk de være med på utflukten. William måtte ta seg sammen for ikke å vri seg eller virke nervøs. Han gjorde sitt beste for å se glad og fornøyd ut ved å etterligne de andres håpefulle, muntre smil. Men så kom han til å tenke på den siste gangen han hadde sett moren *sin*. Hun lå i badekaret i leiligheten deres på det gamle Bush Hotel. William hadde våknet og tasset bortover gangen for å hente et glass vann, og det hadde demret for ham at hun hadde vært der inne i flere timer. Han ventet i enda et par minutter, men da klokken ble ett minutt over tolv på dagen, la han til slutt øyet inntil det rustne nøkkelhullet. Hun lå i karet med løveføtter, hadde ansiktet vendt mot døren, og det så ut som hun sov. En lokk av vått, svart hår klistret seg til det bleke kinnet lik et buktende spørsmålstegn. Den ene armen

hang slapt over kanten mens vannet dryppet langsomt fra fingertuppene. Hver gang det kom et vindkast, blinket det i den enslige lyspæren i taket. Etter å ha ropt og banket forgjeves på døren, løp William over gaten til doktor Luke, som bodde i en leilighet over praksisen sin. Legen brøt opp låsen og tullet moren til William inn i håndklær, før han bar henne ned to etasjer, inn i en ventende drosje og dro av gårde til Providence Hospital med henne.

Han lot meg bli igjen alene, tenkte William og husket det rødlige badevannet som surklet og rant ned i sluket. På bunnen av karet hadde han funnet et hvitt såpestykke og én lakkert spisepinne. Den bredeste enden var prydet med skimrende muslingmosaikk. Men den spisse enden så skarp ut, og han undret seg over hva den gjorde der.

«Du kan gå inn nå, Willie,» sa søster Briganti og knipset med fingrene.

William holdt opp døren for Sunny som var på vei ut. Gutten var rød i kinnene og ermene var våte og blanke etter at han hadde tørket nesen med dem. «Din tur, Will,» halvt snufset, halvt mumlet han. I hånden holdt han et brev. Han krøllet konvolutten som for å kaste den, men ombestemte seg og stakk brevet i baklommen.

«Hva står det?» spurte en av de andre guttene, men Sunny bare ristet på hodet og fortsatte bortover korridoren med blikket stivt rettet mot gulvet. Brev fra foreldre var sjeldne. Ikke fordi de ikke kom, det gjorde de, men fordi søstrene ikke lot guttene få dem. De ble spart og delt ut som belønninger for god oppførsel eller som en dyrebar gave på fødselsdager og religiøse høytidsdager, skjønt noen gaver var bedre enn andre. Noen var fortrøstningsfulle påminnelser om en familie som fremdeles brydde seg om dem. Andre var skriftlige bekreftelser på nok et ensomt år.

Moder Angelini var et eneste stort smil da William kom inn og satte seg. Blyglassvinduet bak skrivebordet av eik sto åpent, og det var kaldt og trekkfullt i rommet. Den eneste varmen William kjente kom fra det stoppede skinnsetet på stolen, der det nettopp hadde sittet en annen gutt nedtyngt av forventninger.

«Gratulerer med dagen,» sa hun mens de edderkoppaktige, rynkede fingrene bladde i en tykk protokoll, som om hun lette etter navnet hans. «Hvordan står det til med deg i dag ... William?» Hun kikket opp over kanten av de upussede brillene. «Det er den femte fødselsdagen du feirer her hos oss, stemmer ikke det? Og hvor gammel gjør det deg i kanonen?»

Moder Angelini spurte bestandig om guttenes alder i forhold til bøkene i *septuagintaen*. William ramset dem opp: «Første Mosebok, andre Mosebok, tredje Mosebok ...» frem til andre Kongebok. Han hadde bare lært seg utenat til og med Judits bok, for det året turen kom til den, ville han fylle atten og forlate barnehjemmet. Fordi Judits bok representerte hans egen, personlige avskjed, hadde han lest den om og om igjen, til han nå forestilte seg at Judit var hans stammor – en heltemodig, sørgende enke som ble oppvartet av mange menn, men som aldri giftet seg igjen. Han leste den også fordi nettopp den boken var halvoffisiell, halvkanonisk – mer lignelse enn sannhet, lik historiene han hadde hørt om sin egen mor som det var så mange år siden han hadde sett.

«Nå var du flink, master William», sa moder Angelini. «Ordentlig flink. Tolv er en herlig alder, på terskelen til voksent ansvar. Ikke tenk på deg selv som en ungdom. Tenk på deg selv som en ung mann. Det er mer passende, synes du ikke?»

Han nikket, pustet inn lukten av regnvåt ull og mentholum, og prøvde, uten hell, å la være å håpe på et brev eller så mye som et ynkelig postkort.

«Nå vel, jeg vet at de fleste av dere er ivrige etter å få høre nytt utenfra, at Gud i sin uransakelige visdom har velsignet foreldrene deres med arbeid, et sted å bo, noe å spise og varme på gruen, og at noen skal komme og hente dere,» sa den gamle nonnen med mild stemme og ristet på hodet så den løse huden under haken disset som kjøttlappen på en kalkun. «Men ...» Hun kastet et blikk på protokollen. «Vi vet at det ikke kommer til å skje i ditt tilfelle, ikke sant, vennen min?»

Det er visst det eneste jeg vet. «Jo, moder Angelini.» William nikket og svelget hardt. «Men jeg tenkte at siden det er fødselsdagen min, vil jeg gjerne vite litt mer. Jeg har så mange minner fra da jeg var liten, men det er aldri noen som har fortalt meg hva som skjedde med moren min.»

Han hadde vært sju år gammel sist gang han så henne. Da moren ble båret ut gjennom døren, hadde stemmen nesten bare vært en hvisking, og hun snublet i ordene da hun sa: «Jeg er snart tilbake.» Selv om *det* kanskje bare var noe han hadde innbilt seg. Derimot hadde han ikke innbilt seg politikonstabelen, et digert berg av en mann som dukket opp dagen etter. William husket at han spiste en håndfull av morens smørkaker med mandler, og at han ventet tålmodig mens William pakket tingene sine. Så hadde William krøpet opp i sidevognen på politimannens motorsykkle, og de hadde kjørt til et mottakshjem. William hadde vinket til de gamle vennene sine, som om han tronet på en av vognene i Seattles Golden Potlatch-paraden, uten å ane at det var et siste farvel. En uke senere kom søstrene og hentet ham. *Hvis jeg hadde visst at jeg aldri ville få se leiligheten vår igjen, ville jeg tatt med meg noen av lekene mine, eller i det minste et fotografi.*

William forsøkte å la være å stirre på tungen til moder Angelini som stakk ut av munnviken. Hun leste i protokollen og på et kartotekkort med et segl som så offentlig ut og som var

limt fast til siden. «Ettersom du er gammel nok, skal jeg fortelle deg det jeg kan, William, selv om det smerter meg å gjøre det.»

At moren min er død, tenkte William åndsfraværende. Han hadde godtatt det som mest sannsynlig for flere år siden, da de fortalte ham at tilstanden hennes hadde forverret seg, og at hun aldri ville komme tilbake. På samme måte som han hadde godtatt at han aldri ville få vite hvem faren hans var. Ja, William hadde faktisk fått forbud mot noensinne å snakke om ham.

«Ut fra det vi vet, var moren din danserinne på Wah Mee Club, og hun var umåtelig populær. Men en dag ble hun syk etter med vilje å ha spist en suppe på karella og gulrotfrø. Da det ikke hadde den ønskede effekt, trakk hun seg tilbake til badeværelset og presterte å utføre ...»

Presterte? Moren hans hadde sunget og danset. «Jeg skjønner ikke,» hvisket han, ikke sikker på om han ville vite mer.

«William, din kjære mor ble kjørt til sykehuset i all hast, men hun måtte vente i flere timer. Da det endelig ble hennes tur, var ikke den vakthavende legen riktig komfortabel med å behandle en orientalsk kvinne, i hvert fall ikke en med hennes renommé. Så han sørget for at hun ble overført til gamle Perry Hotel.»

William glippet med øynene da det begynte å demre for ham hva hun mente. Han visste hvor det lå. Ja, han hadde sågar lekt boksen går på hjørnet av Madison Street og Boren Avenue. Han husket at den dystre bygningen hadde skremt ham, selv før det ble satt gitter for vinduene og navnet ble forandret til Cabrini Sanitarium.

Moder Angelini lukket protokollen. «Jeg er redd hun aldri forlot det igjen.»

Da de endelig var fremme ved Moore Theatre på Second Avenue, hadde de minste guttene, i sin iver etter å bruke myntene sine på peanøttsjokolade eller håndfuller med innpakkede drops, helt glemt mødrene og fedrene sine. Det tok ikke mange minuttene før de hadde sjokolade rundt munnen og på fingrene, som de slikket rene, én etter én.

William klarte imidlertid ikke å riste av seg tanken på moren, som tilbrakte sine siste år sperret inne på et galehus – en dårekiste, en åndssvakeanstalt. En gang hadde søster Briganti sagt at han kom til å ende på et slikt sted dersom han dagdrømte for mye. *Kanskje det var det som skjedde med henne.* Han savnet moren der han ruslet rundt i foajeen, kikket på kinoplakatene og mintes at hun hadde tatt ham med på gamle stumfilmer og filmede teaterstykker. Han husket at hun holdt armen rundt ham og hvisket i øret hans, underholdt ham med historier om besteforeldrene hans, som hadde vært feterte sangere ved operaen i Kina.

Der han drev omkring mellom marmorsøylenes i foajeen, prøvde han å nyte øyeblikket mens han knuget sølvmynten han hadde fått i hånden. Fra tidligere besøk hadde han lært å spare den og heller følge lukten av smeltende smør og lyden av poppende popkorn. Han fant Sunny, og de spleiset på et stort beger og en appelsinbrus. Mens William ventet på at dørene skulle åpnes, la han merke til at det var hundrevis av andre gutter fra ulike religiøse barnehjem, institusjoner og forbedringsanstalter der. De så gustne og hulkinne ut i de sjaskete, grålige uniformene sine der de sto stive og ubevegelige i kø, lik et veggmaleri av fillefranser. De fengselsaktige uniformene de andre guttene bar, fikk William til å føle seg utilpass og overpyntet, selv om jakken satt dårlig og de arvede vadmelsbuksene bare rakk ham til midt på leggen. Og da han tok en liten slurk av brusen, strammet knuten i den svarte silken som liksom

skulle forestille en tversoversløyfe mot halsen. Men ulikhetene til tross hadde alle det samme spente uttrykket i ansiktet der de oppspilte trengte seg sammen ved inngangen. Som de fleste av guttene fra Sacred Heart hadde William håpet at de skulle få se *Animal Crackers* med Marx Brothers eller en skrekkfilm som *White Zombie* – særlig etter at han hørte at Broadway Theatre skulle ha en midnattsvisning og hadde utlovet én dollar til enhver kvinne som klarte å se hele filmen uten å hyle. Men søstrene hadde dessverre besluttet at westernfilmen *Cimarron* var bedre næring for sarte, unge sinn.

Å, fy fillern, tenkte William. *Jeg er fornøyd med bare å komme meg ut, med å se hva som helst, til og med en torullers stumfilm.* Men Sunny var ikke fullt så entusiastisk.

Da den brede, røde dobbeltdøren omsider gikk opp, la søster Briganti en hånd på skulderen hans og husjet Sunny og ham til setene deres.

«Oppfør dere ordentlig, og uansett hva dere gjør, så bli sittende på plassene deres, og ikke se plassanviserne i øynene,» hvisket hun.

William nikket, men forsto ikke hva hun mente før han kastet et blick opp og fikk se at balkongen var full av fargede gutter og en og annen indianerunge som Sunny. Det måtte være en egen inngang i smuget. *Er jeg farget?* undret William. *Og i så fall, hvilken farge er jeg?* De delte popkornet, og han sank lenger ned i det rødfiolette fløyelssetet.

Idet lysene i salen ble dempet og plysjteppene trukket fra, ble det liv i et pianola som akkompagnerte svart-hvitt-tegnefilmene med Betty Boop og Barnacle Bill. William visste at det var det som var høydepunktet for de små guttene. Ikke alle ville få med seg samtlige reklamefilmer eller traileren for Movietone Follies. De kom til å sove seg gjennom det meste av hovedfilmen og drømme i technicolor.

Da traileren endelig begynte, tok William seg sammen og sang med i musikalnumrene med Jackie Cooper og Lane Sisters sammen med de andre, og han gapskrattet av krumspringene til Stepin Fetchit, som fikk alle til å knekke sammen av latter. Han lo enda høyere enn ungene på balkongen. Men da en kvinnelig artist sang «Dream a Little Dream of Me» med dempet og sensuell stemme og stirret inn i kameraet med smektende blikk, ble det stille i salen. William ble slått av hvor lik hun var Myrna Loy i *The Black Watch*. Men hun var ikke sminket, hun var kinesisk, akkurat som Anna May Wong, den eneste orientalske filmstjernen han hadde sett i hele sitt liv. Det karakteristiske utseendet og den innsmigrende stemmen lokket beundrende plystring ut av de største guttene, noe som førte til at søster Briganti ga dem en reprimande og skjelte dem huden full på latin og italiensk. Men mens William stirret drømmende på det flimrende lerretet, ble han med ett så lamslått at han ble sittende urørlig med åpen munn, og popkornet trillet utover gulvet. Sangerinnen ble presentert som Willow Frost – *et kunstnernavn*, var William på nippet til å si høyt, det måtte det være – og det beste av alt var at Willow og Stepin og flere av de andre artistene fra Movietone skulle på turné og stå PÅ SCENEN i VANCOUVER, PORTLAND, SPOKANE og SEATTLE. Billetter i salg NÅ! KJØP FØR DET BLIR UTSOLGT!

Sunny dultet borti William med albuen og sa: «Oi, jeg skulle gjort hva som helst for å få se den forestillingen.»

«Jeg ... må dit,» var det eneste William fikk stotret frem. Han satt fortsatt og stirret på etterbildet på det mørke lerretet mens han lyttet til åpningsmelodien til *Cimarron*, som liksom kom stadig lenger borte fra, for eksempel fra Oklahoma.

«Ja, du kan drømme, du, Willie.»

Det var kanskje bare noe han innbilte seg. Eller kanskje han

dagdrømte igjen. Men William visste at han måtte få treffe henne ansikt til ansikt, for han hadde en gang kjent henne under et annet navn. Det var han helt sikker på. Blant naboene i Chinatown var hun kjent som Liu Song, men han hadde bare kalt henne *ah-ma*. Han måtte få si de ordene igjen. Han måtte få vite om hun, dersom hun hørte stemmen hans, ville kjenne ham igjen etter fem lange års atskillelse.

For Willow Frost er mange ting, tenkte William, sangerinne, danserinne og filmstjerne, men først og fremst er Willow Frost moren min.